

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA SINH VIÊN TRONG ĐÀO TẠO THEO HỌC CHẾ TÍN CHỈ

• Lê Văn Diễn(*)

Tóm tắt

Bài báo đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động tự học của sinh viên trong đào tạo theo học chế tín chỉ, đó là: Thay đổi nhận thức của cán bộ, giảng viên và sinh viên về vấn đề tự học, tự nghiên cứu; Xây dựng đội ngũ cố vấn học tập có chất lượng hướng dẫn sinh viên tự học hiệu quả; Quản lý công tác đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra và đánh giá thúc đẩy hoạt động tự học của sinh viên; Đầu tư cơ sở vật chất, thiết bị và phương tiện dạy học hiện đại phù hợp yêu cầu đào tạo theo học chế tín chỉ tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên tự học; Và tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động tự học của sinh viên.

Từ khóa: Tự học, hoạt động tự học, học chế tín chỉ.

1. Đặt vấn đề

Đào tạo trình độ đại học, cao đẳng theo học chế tín chỉ là phương thức đào tạo tiên tiến trên thế giới với triết lý cơ bản là tôn trọng người học, coi người học là trung tâm. Chuyển đổi phương thức đào tạo từ niên chế sang học chế tín chỉ là yêu cầu tất yếu, khách quan của hệ thống giáo dục đại học Việt Nam theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế.

Mục đích của phương thức đào tạo này là quá trình đào tạo được tổ chức sao cho người học có thể lựa chọn cách học phù hợp nhất với khả năng học vấn và điều kiện hoàn cảnh của mình. Bản chất học chế tín chỉ là đào tạo theo nhu cầu người học. Người học tự xây dựng mục tiêu học tập, rồi tự chọn môn học để thực hiện mục tiêu đề ra thông qua kế hoạch học tập tự lập. Khi đó, hoạt động đào tạo chuyển từ dạy làm chính sang học làm chính. Việc chuyển đổi phương thức đào tạo này sẽ tạo ra sự thay đổi lớn về phương pháp, thói quen dạy - học của thầy và trò. Như vậy, đối với hình thức đào tạo này, sinh viên (SV) cần phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu cho bản thân. Hoạt động tự học có ý nghĩa quyết định biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo. Chỉ có tự học, tự bồi đắp tri thức bằng nhiều con đường, nhiều cách thức khác nhau thì SV mới có thể bù đắp được những thiếu khuyết về tri thức khoa học và đời sống xã hội; đồng thời phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong việc tìm tòi và khám phá tri thức đó. Từ đó, có được sự tự tin trong cuộc sống, linh hoạt trong công việc bởi năng lực toàn diện của mình.

Để góp phần nâng cao chất lượng công tác quản lý hoạt động dạy - học của các trường đại học, cao đẳng, cần phải có nhiều đổi mới, trong đó, đổi mới quản lý hoạt động tự học của SV đáp ứng yêu cầu đào tạo theo học chế tín chỉ là một việc làm quan trọng. Quản lý hoạt động tự học của SV là quá trình tác động có mục đích của chủ thể quản lý (cán bộ quản lý, giảng viên... mà đứng đầu là Hiệu trưởng) lên đối tượng quản lý (SV) bằng các hoạt động cụ thể.

Bài viết đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động tự học của SV trong đào tạo theo học chế tín chỉ, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của các nhà trường; đồng thời tạo cho SV khả năng tự học, tự nghiên cứu và ý thức học tập suốt đời, thích ứng với những biến đổi của xã hội.

2. Nội dung

2.1. Thay đổi nhận thức của cán bộ, giảng viên và SV về vấn đề tự học, tự nghiên cứu trong đào tạo theo hệ thống tín chỉ

Mọi hoạt động của con người đều là hoạt động có mục đích, được định hướng bởi nhận thức. Hoạt động thực sự có hiệu quả khi chúng ta nhận thức đầy đủ và sâu sắc về nó. Để nâng cao nhận thức của cán bộ, giảng viên và SV về vai trò của hoạt động tự học, tự nghiên cứu cần phải tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho cán bộ, giảng viên và SV, tập trung chủ yếu vào một số nội dung sau:

- Phổ biến và quán triệt những quan điểm, chủ trương của Đảng và Nhà nước về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa - hiện đại hóa trong điều kiện

(*) Học viên cao học, Trường Đại học Đồng Tháp.

kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

- Tuyên truyền, giáo dục làm cho mỗi cán bộ, giảng viên thấy được vai trò của người dạy và người học đã thay đổi. Trong quá trình dạy học, người dạy với vai trò cố vấn, hướng dẫn, thiết kế và tổ chức điều khiển các hoạt động học tập nhằm tạo điều kiện thúc đẩy người học tích cực, chủ động lĩnh hội tri thức, hình thành kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp và phát triển nhân cách.

- Thường xuyên tổ chức các chuyên đề, hội thảo nhằm trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm về vấn đề tự học, tự nghiên cứu, đổi mới phương pháp dạy - học, kiểm tra và đánh giá tạo điều kiện cho hoạt động tự học của SV có hiệu quả và chất lượng.

- Tuyên truyền, giáo dục cho SV hiểu rõ bản chất của phương thức đào tạo theo học chế tín chỉ, vai trò to lớn của hoạt động tự học có ý nghĩa quyết định biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo, phải xem tự học là một vấn đề trọng tâm trong quá trình học tập của mình.

- Đoàn Thanh niên, Hội SV cần phải có những hoạt động thiết thực, những phong trào thi đua tập thể hướng tới hoạt động tự học nhằm đánh thức tiềm năng và khơi dậy lòng say mê, tích cực, chủ động sáng tạo trong học tập của các đoàn viên, thanh niên.

2.2. Xây dựng đội ngũ cố vấn học tập có chất lượng hướng dẫn SV tự học có hiệu quả

Đội ngũ cố vấn học tập có vai trò hết sức quan trọng, không thể thiếu trong phương thức đào tạo theo hệ thống tín chỉ. Họ là những người nắm rõ quy chế và kế hoạch đào tạo, nội dung các khối kiến thức có trong chương trình, nội dung và vị trí của từng môn học được tổ chức giảng dạy; đồng thời cũng là những người gắn bó SV trong quá trình học tập tại trường và hiểu rõ năng lực, điều kiện của SV để tư vấn cho họ lựa chọn tiến độ và khả năng đạt được các văn bằng tùy vào năng lực và hoàn cảnh của họ. Vì vậy, xây dựng đội ngũ cố vấn học tập có chất lượng là biện pháp quan trọng nhằm hướng dẫn SV tự học có hiệu quả.

- Tập trung soạn thảo đầy đủ các văn bản, quy định về chức năng, nhiệm vụ cụ thể cho đội ngũ cố vấn học tập dựa trên cơ sở pháp lý và điều kiện thực tiễn của đơn vị.

- Phổ biến các quy chế, quy định về phương

thức đào tạo theo hệ thống tín chỉ; quán triệt chức năng, nhiệm vụ của đội ngũ cố vấn học tập đến từng cán bộ, giảng viên để họ nhận thức đầy đủ và sẵn sàng đảm nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ khi được phân công.

- Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng công tác cố vấn học tập, tạo điều kiện cho giảng viên trao đổi thông tin, chia sẻ kinh nghiệm và học hỏi lẫn nhau nhằm khắc phục những hạn chế, yếu kém từng bước nâng cao chất lượng của hoạt động cố vấn học tập.

- Tạo điều kiện về mặt cơ sở vật chất, đặc biệt chỗ làm việc được trang bị bàn ghế làm việc đầy đủ và máy tính có kết nối Internet cho đội ngũ cố vấn học tập, tạo điều kiện cho họ tiếp xúc, gặp gỡ, trao đổi thông tin với SV để nắm bắt đặc điểm tâm sinh lý, hoàn cảnh của SV cũng như tư vấn, hướng dẫn SV tự học đạt hiệu quả cao.

2.3. Quản lý công tác đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra và đánh giá thúc đẩy hoạt động tự học của SV

Một trong những giải pháp phát triển giáo dục giai đoạn 2011 - 2020 là tiếp tục đổi mới phương pháp dạy học và đánh giá kết quả học tập, rèn luyện theo hướng phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động sáng tạo và năng lực tự học của người học. Do đó, quản lý tốt công tác đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra và đánh giá sẽ thúc đẩy hoạt động tự học của SV.

2.3.1. Quản lý công tác đổi mới phương pháp dạy học

- Quán triệt cho cán bộ, giảng viên trong toàn trường nhận thức sâu sắc các quan điểm, xu hướng đổi mới phương pháp dạy học ở bậc đại học trong giai đoạn hiện nay. Đó là xu hướng dạy học “lấy người học làm trung tâm” nhằm phát huy cao độ tính tích cực, chủ động sáng tạo và phát triển khả năng tự học, tự nghiên cứu của người học.

- Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ, giảng viên phương pháp dạy học tích cực. Tổ chức các đợt hội thảo, sinh hoạt chuyên môn để giảng viên có cơ hội học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm trong việc áp dụng các phương pháp dạy học tích cực trong dạy học.

- Chỉ đạo cho các khoa đào tạo, tổ bộ môn tăng cường đổi mới phương pháp dạy học nhằm thúc đẩy hoạt động tự học của SV. Phát động phong trào thi đua trong đổi mới phương pháp dạy học.

- Tổ chức hội giảng, hội thảo tạo điều kiện cho giảng viên trao đổi kinh nghiệm, học tập lẫn nhau về áp dụng phương pháp dạy học tích cực trong dạy học. Phát động phong trào viết sáng kiến kinh nghiệm về cải tiến kỹ thuật và đổi mới phương pháp dạy học.

- Thường xuyên theo dõi, kiểm tra việc thực hiện công tác đổi mới phương pháp dạy học trong hoạt động dạy học. Tổ chức đánh giá tổng kết công tác này vào cuối năm để rút kinh nghiệm, từ đó có kế hoạch điều chỉnh công tác quản lý.

- Tạo mọi điều kiện về cơ sở vật chất như trang thiết bị và phương tiện dạy học hiện đại nhằm hỗ trợ giảng viên áp dụng hiệu quả các phương pháp dạy học tích cực trong quá trình dạy học.

2.3.2. Quản lý công tác đổi mới kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của SV

Kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của SV là một trong những khâu quan trọng của hoạt động dạy học. Đổi mới kiểm tra, đánh giá sẽ góp phần thúc đẩy hoạt động dạy - học, trong đó có hoạt động tự học của SV. Quản lý công tác này chủ yếu bao gồm các nội dung sau:

- Tuyên truyền quán triệt cho cán bộ, giảng viên nắm được tinh thần, chủ trương đổi mới kiểm tra và đánh giá của Ngành, sự quyết tâm thực hiện đổi mới kiểm tra và đánh giá của nhà trường; làm cho cán bộ, giảng viên thấy được ý nghĩa, triết lý của đánh giá cũng như nắm được các hình thức, phương pháp kiểm tra, đánh giá.

- Tổ chức bồi dưỡng các phương pháp, kỹ thuật và hình thức đánh giá mới, từng bước thay đổi thói quen của giảng viên; khuyến khích giảng viên đa dạng hóa các hình thức đánh giá nhằm phát huy tính tự giác, tích cực, chủ động sáng tạo trong học tập của SV.

- Hướng dẫn giảng viên cách thức xây dựng ngân hàng đề thi: cách xây dựng bảng trọng số, thành lập ma trận đề thi và cách thiết kế đề thi một cách khoa học, theo kiểu mở và hướng phát triển năng lực của người học.

- Tổ chức cho SV tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau, giúp SV hình thành khả năng tự đánh giá, hiểu rõ nhiệm vụ và có thể tự mình tổ chức đánh giá các hoạt động học tập của mình dưới sự hướng dẫn của giảng viên.

2.4. Đầu tư cơ sở vật chất, thiết bị và phương tiện dạy học hiện đại phù hợp yêu cầu đào tạo theo học chế tín chỉ

Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ hoạt động học tập quyết định một phần quan trọng trong điều kiện học tập, chất lượng giảng dạy và nghiên cứu của nhà trường, có tác dụng hỗ trợ hoạt động tự học của SV đạt hiệu quả và chất lượng cao hơn. Vì vậy, trường đại học cần đảm bảo điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị và phương tiện tạo điều kiện thuận lợi cho SV tự học, cụ thể:

- Trang bị hệ thống giảng đường đảm bảo cả về số lượng và chất lượng với đầy đủ các trang thiết bị cần thiết phục vụ việc giảng dạy và học tập. Đồng thời, xây dựng các phòng tự học ở khu giảng đường và ký túc xá để SV học tập, trao đổi ngoài giờ lên lớp.

- Chú trọng đầu tư các phòng thực hành, thực tập, thí nghiệm với trang thiết bị hiện đại đáp ứng nhu cầu thực hành, học tập và nghiên cứu của SV.

- Tập trung trang bị cho thư viện có đầy đủ giáo trình, tài liệu tham khảo, xây dựng thư viện điện tử với cơ sở dữ liệu phong phú, có phòng đọc điện tử, đảm bảo đủ điều kiện phục vụ SV tự học, tự nghiên cứu.

- Đầu tư lắp đặt hệ thống Internet có đường truyền tốc độ cao phủ sóng wifi ở khu vực giảng đường, thư viện và ký túc xá luôn đảm bảo thông tin thông suốt tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động tự học, tự nghiên cứu của SV.

- Quản lý việc tốt việc mua sắm, khai thác sử dụng và bảo quản vật tư, thiết bị và phương tiện dạy học nhằm hỗ trợ hoạt động dạy - học có hiệu quả.

- Tranh thủ các nguồn đầu tư hỗ trợ bên ngoài như: xã hội hóa giáo dục, chương trình dự án giáo dục... để tăng cường xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học cho nhà trường

2.5. Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động tự học của SV

Kiểm tra, đánh giá là một trong bốn chức năng quan trọng trong khoa học quản lý giáo dục nhằm đánh giá việc thực hiện các mục tiêu đề ra của các hoạt động giáo dục. Kiểm tra, đánh giá hoạt động tự học có ý nghĩa quan trọng và rất thiết thực nhằm đánh giá, ghi nhận kết quả hoạt động tự học của SV, qua đó giúp cán bộ, giảng viên thu được tín hiệu ngược từ SV để kịp thời điều chỉnh cách thức

tổ chức hoạt động dạy, hoạt động học của SV. Nội dung của biện pháp này tập trung chủ yếu vào các vấn đề sau đây:

- Tuyên truyền cho cán bộ, giảng viên nhận thức đúng vai trò, mục đích và ý nghĩa của công tác kiểm tra đánh giá hoạt động tự học của SV.

- Xây dựng và công khai tiêu chuẩn, quy trình và hình thức kiểm tra, đánh giá hoạt động tự học của SV.

- Tổ chức kiểm tra, đánh giá hoạt động tự học của SV. Nội dung bao gồm: kiểm tra việc xây dựng kế hoạch tự học; thực hiện kế hoạch tự học; xác định và thực hiện các nội dung tự học; tự đánh giá hoạt động tự học của SV.

- Hàng năm, tổng kết công tác kiểm tra, đánh

giá hoạt động tự học của SV, từ đó có được những thông tin phản hồi (liên hệ ngược ngoài) về thực trạng của hoạt động tự học của SV để có những chỉ đạo kịp thời, uốn nắn được những lệch lạc, điều chỉnh và bổ sung kế hoạch, bảo đảm thực hiện tốt mục tiêu đề ra.

3. Kết luận

Tự học của SV là một hoạt động không thể thiếu trong đào tạo theo hệ thống tín chỉ. Quản lý tốt hoạt động tự học của SV góp phần đổi mới công tác quản lý hoạt động dạy - học của các trường đại học, cao đẳng. Nếu thực hiện đồng bộ các biện pháp trên sẽ nâng cao hiệu quả hoạt động tự học của SV trong đào tạo theo học chế tín chỉ, đáp ứng yêu cầu và mục tiêu đào tạo của các nhà trường./.

Tài liệu tham khảo

[1]. Đặng Xuân Hải (2012), *Kỹ thuật dạy học trong đào tạo theo học chế tín chỉ*, NXB Bách khoa, Hà Nội.

[2]. Trần Thị Hương (2012), *Dạy học tích cực*, NXB Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

[3]. Nguyễn Kỳ (1998), *Quá trình dạy tự học, tự học, tự đào tạo, tự tưởng chiến lược của phát triển giáo dục Việt Nam*, NXB Giáo dục.

[4]. Nguyễn Thanh Sơn (2012), “Quản lý hoạt động học tập của SV trong đào tạo theo hệ thống tín chỉ”, *Thông tin Khoa học*, Số 051, tr. 18-21.

[5]. Thủ tướng Chính phủ (2012), *Chiến lược phát triển giáo dục 2011 - 2020*, Quyết định số 711/QĐ-TTg ngày 13/6/2012.

THE MANAGEMENT OF STUDENTS' SELF-STUDY ACTIVITIES IN CREDIT TRAINING SYSTEM

Summary

This article suggests some measures in managing students' self-study activities in credit training system, namely: Changing the minds of managers, lecturers and students of self-study; Building qualified mentors guiding students to self-study effectively; Managing instructional innovations, testing and assessment to promote students' self-study; Investing modern facilities, equipment and teaching aids suitable for credit training requirements to create favourable conditions for students' self-study; And intensifying the supervision and evaluation of students' self-study activities.

Key words: Self-study, self-study activities, credit training system.

Ngày nhận bài: 23/12/2015; Ngày nhận lại: 10/1/2016; Ngày duyệt đăng: 19/1/2016.